

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

2004

2009

Επιτροπή Αλιείας

ΠΡΟΣΩΡΙΝΟ
2004/2199(INI)

12.10.2005

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΘΕΣΗΣ

σχετικά με τις φιλικότερες προς το περιβάλλον μεθόδους αλιείας
(2004/2199(INI))

Επιτροπή Αλιείας

Εισηγητής: Seán Ó Neachtain

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ	3
ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ.....	6

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με τις φιλικότερες προς το περιβάλλον μεθόδους αλιείας
(2004/2199(INI))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη τη μεταρρύθμιση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής,
 - έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την «Προώθηση φιλικότερων προς το περιβάλλον μεθόδων αλιείας: ο ρόλος των τεχνικών μέτρων διατήρησης» (COM(2004)0438),
 - έχοντας υπόψη το άρθρο 45 του Κανονισμού του,
 - έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Αλιείας (A6-0000/2005),
- A. εκτιμώντας ότι είναι σημαντική η προώθηση μεθόδων αλιείας που σέβονται το περιβάλλον,
1. επικροτεί την ανακοίνωση της Επιτροπής για την προώθηση φιλικότερων προς το περιβάλλον μεθόδων αλιείας·
 2. θεωρεί ότι η ανακοίνωση αυτή αποτελεί σημαντικό βήμα για την επίτευξη οικολογικά βιώσιμης διαχείρισης των αλιευτικών πόρων προκειμένου να μειωθούν οι επιπτώσεις της αλιείας στο θαλάσσιο περιβάλλον, αναγνωρίζοντας ωστόσο ταυτόχρονα ότι ένα ορισμένο επίπεδο επιπτώσεων της αλιείας είναι, εντός λογικών ορίων, αναπόφευκτο·
 3. πιστεύει ότι, ενώ οι οικολογικές ανησυχίες είναι μείζονος σημασίας, οι μελλοντικές πολιτικές διαχείρισης της αλιείας δεν πρέπει να χρησιμοποιηθούν για να πληγούν περαιτέρω οικονομικά και κοινωνικά οι ζωτικές αλιευτικές δραστηριότητες·
 4. επισημαίνει ότι είναι απαραίτητο να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ των κοινωνικών και οικονομικών απαιτήσεων και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, υπογραμμίζοντας ταυτόχρονα την ανάγκη εφαρμογής ενός μηχανισμού για την επιδότηση ή την αποζημίωση των αλιέων που υφίστανται τις αρνητικές επιπτώσεις της φιλικής προς το περιβάλλον αλιείας, ιδίως εκείνων που αναπτύσσουν δραστηριότητα σε λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές·
 5. ζητεί να εγκριθούν τεχνικές μέθοδοι για τη βελτίωση της επιλεκτικότητας και, επομένως, της δυνατότητας αλίευσης ψαριών του σωστού μεγέθους, προκειμένου να διατηρηθεί η παραγωγικότητα σε υψηλό επίπεδο·
 6. επισημαίνει ότι μόνο εάν επιτραπεί η αναπαραγωγή και η ανάπτυξη των ιχθύων για συγκεκριμένο ελάχιστο χρονικό διάστημα, θα είναι δυνατή η ικανοποιητική αποκατάσταση των αποθεμάτων·

7. τονίζει την ανάγκη περιορισμού οιασδήποτε σημαντικών αρνητικών επιπτώσεων της αλιείας στα θαλάσσια ενδιαίτηματα μέσω της ίδρυσης θαλάσσιων πάρκων, απαγορεύσεων πραγματικού χρόνου σε ορισμένες περιοχές και άλλων κατάλληλων και ισορροπημένων μέτρων διαχείρισης·
8. υπογραμμίζει την ανάγκη μείωσης των απορρίψεων, οι οποίες, εκτός από αρνητικές οικονομικές επιπτώσεις, έχουν και βλαβερές βιολογικές συνέπειες, μέσω της υιοθέτησης κατάλληλων τεχνικών μέτρων, του καθορισμού εποχών και ζωνών απαγόρευσης της αλιείας και της ρύθμισης του μεγέθους των ματιών των δισκίων·
9. καλεί την Επιτροπή να υποβάλει, χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση, προτάσεις πιλοτικών έργων με στόχο τη μείωση των απορρίψεων·
10. ζητεί από την Επιτροπή να δώσει έμφαση στην ανάπτυξη της φιλικής προς το περιβάλλον αλιείας ως μέρους της συνολικής δέσμης των μέτρων διαχείρισης·
11. ζητεί από την Επιτροπή να αποφύγει τους αλληλοσυγκρουόμενους στόχους και τις περιττές ρυθμίσεις και να επωφεληθεί της ευκαιρίας για να απλοποιήσει το γενικό ρυθμιστικό σύστημα·
12. ζητεί από την Επιτροπή να εξετάσει τη δυνατότητα ανάπτυξης φιλικών προς το περιβάλλον τεχνικών μέτρων αλιείας ως εναλλακτικής λύσης αντί των υφιστάμενων περιορισμών της προσπάθειας στο πλαίσιο των σχεδίων αποκατάστασης των αποθεμάτων·
13. πιστεύει ότι είναι απαραίτητο σε αυτό το πλαίσιο να αναπτυχθεί και να εφαρμοσθεί η δορυφορική τεχνολογία για τον εντοπισμό της παρουσίας μη εγκεκριμένων αλιευτικών σκαφών σε απαγορευόμενες περιοχές, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική προστασία των ιχθύων και του ενδιαιτήματός τους·
14. τονίζει την ανάγκη να υποστηριχθούν οι δράσεις που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο της αναθεωρημένης ΚΑΠ για την προώθηση των στόχων αυτής της ανακοίνωσης και συγκεκριμένα:
 - α) η υιοθέτηση μιας αποκεντρωτικής προσέγγισης, η οποία συνεκτιμά την ιδιαιτερότητα ορισμένων ειδών ιχθύων·
 - β) η ανάπτυξη, σε συνεργασία με τα Περιφερειακά Γνωμοδοτικά Συμβούλια, μίας διαδικασίας λήψης αποφάσεων για την εφαρμογή των τεχνικών μέτρων, κατά την οποία θα μπορούν να αναπτύσσονται, να εφαρμόζονται και να παρακολουθούνται ειδικές απαιτήσεις και κατάλληλα μέτρα σε τοπικό επίπεδο·
 - γ) η από κοινού ανάπτυξη επιστημονικής και τεχνικής έρευνας σε κοινοτικό επίπεδο·
 - δ) η ενσωμάτωση των φιλικών προς το περιβάλλον κανόνων αλιείας στη μακροπρόθεσμη διαχείριση·

15. υπογραμμίζει τη σημασία της ανακοίνωσης, η οποία αναμένεται να διαδραματίσει μεγαλύτερο ρόλο στη διαχείριση των θαλασσών, προκειμένου να οικοδομηθεί ένα θετικό μακροπρόθεσμο μέλλον, τόσο για εκείνους που εξαρτώνται από την αλιεία για τα προς το ζην όσο και για το θαλάσσιο περιβάλλον·
16. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Η ανακοίνωση αποσκοπεί στην προώθηση της χρήσης φιλικών προς το περιβάλλον μεθόδων αλιείας, προκειμένου να επιτευχθεί ένας από τους κυριότερους στόχους της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής: η εκμετάλλευση των έμβιων θαλάσσιων πόρων υπό βιώσιμες οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές συνθήκες.

Στόχοι της ανακοίνωσης

Η ανακοίνωση της Επιτροπής αποσκοπεί να επιτύχει:

α) τη μείωση της αλιευτικής πίεσης

Τα ιχθυαποθέματα βρίσκονται σε άσχημη κατάσταση. Το αυξανόμενο ποσοστό των φυσικά αναπαραγόμενων θαλάσσιων ιχθύων που αλιεύονται έχει ως αποτέλεσμα την προοδευτική ελάττωση των ενήλικων αποθεμάτων αναπαραγωγής. Ορισμένα είδη βρίσκονται στα πρόθυρα κατάρρευσης, ενώ για άλλα αποθέματα η πίεση αυτή θα καταστήσει, κατά πάσα πιθανότητα, αδύνατη τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους. Η αναθεωρημένη ΚΑΠ θεωρεί την ανάπτυξη πολυετών σχεδίων διαχείρισης ορθή προσέγγιση για τη διασφάλιση της αντιστοιχίας της αλιευτικής προσπάθειας με βιώσιμους αλιευτικούς πόρους.

β) τη βελτιστοποίηση των αλιευμάτων των ειδών-στόχων και την ελαχιστοποίηση των ανεπιθύμητων αλιευμάτων

Η πολύ χαμηλή επιλεκτικότητα της αλίευσης προκαλεί την αλίευση μεγάλων ποσοτήτων ιχθυδίων, τα οποία απορρίπτονται νεκρά στη θάλασσα ως ανεπιθύμητα παρεμπιπτόντα αλιεύματα. Περίπου το 23% των ετήσιων αλιευμάτων σε τόνους απορρίπτεται κάθε χρόνο.

Στη μείωση των απορρίψεων μπορούν να συμβάλουν ορισμένα τεχνικά μέτρα όπως τα εξής:

- χρήση δικτυωμάτων με τετράγωνα μάτια ή άλλων διατάξεων που επιτρέπουν στα είδη που δεν αποτελούν στόχο της αλιείας να διαφεύγουν·
- καθορισμός προστατευόμενων ζωνών και περιόδων υποκειμένων σε απαγόρευση αλιείας, για τη διευκόλυνση της αναπαραγωγής των ιχθυαποθεμάτων.

Το 2002, η Επιτροπή αντιμετώπισε αυτή την πρόκληση με την παρουσίαση ενός σχεδίου δράσης για τη μείωση των απορρίψεων ψαριών, το οποίο υπήρξε η βάση του αιτήματος του Συμβουλίου να δρομολογηθούν πιλοτικά έργα, τα οποία πρέπει να περιλαμβάνουν διάφορα μέτρα όπως δοκιμές των αλιευτικών εργαλείων, εθελοντική αποχώρηση από τους τόπους αλιείας, απαγορεύσεις πραγματικού χρόνου, απαγορεύσεις απορρίψεων, ποσοτώσεις παρεμπιπτόντων αλιευμάτων, ελαστικότητα των ποσοτώσεων και καλύτερη χρήση των ψαριών χαμηλής αξίας και να αφορούν τόσο τις περιπτώσεις που μπορούν να αντιμετωπιστούν μεσοπρόθεσμα όσο και εκείνες που χρήζουν μακροπρόθεσμης προσέγγισης.

Ο αλιευτικός κλάδος θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προετοιμασία και την παρακολούθηση των πιλοτικών έργων, μεταξύ άλλων και μέσω των Περιφερειακών Γνωμοδοτικών Συμβουλίων (ΠΓΣ).

γ) τη μείωση των επιπτώσεων της αλιείας στα ενδιαιτήματα

Ορισμένα ενδιαιτήματα, όπως οι κοραλλιογενείς ύφαλοι ψυχρών υδάτων ή οι βραχώδεις ύφαλοι, τα οποία χαρακτηρίζονται από υψηλή παραγωγικότητα και φιλοξενούν πλούσια πανίδα και χλωρίδα, είναι ιδιαίτερα ευάλωτα στην επίδραση των αλιευτικών εργαλείων, τα οποία μπορούν να αλλοιώσουν τη φυσική τους δομή. Τα ευάλωτα ενδιαιτήματα χρήζουν ιδιαίτερης προστασίας. Σύμφωνα με τον στόχο αυτό, η Επιτροπή ενέκρινε έναν κανονισμό για την προστασία των κοραλλιογενών υφάλων βαθέων υδάτων σε περιοχή βορειοδυτικά της Σκωτίας.

Η Επιτροπή σκοπεύει επίσης να συνεχίσει να υιοθετεί παρόμοια μέτρα για άλλες σαφώς προσδιορισμένες περιπτώσεις. Αυτού του είδους οι πρωτοβουλίες, για να είναι αξιόπιστες και αποδεκτές, πρέπει πάντοτε να βασίζονται σε εκτενείς επιστημονικές έρευνες.

δ) την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ της περιβαλλοντικής και της οικονομικής βιωσιμότητας

Προφανώς, η υιοθέτηση φιλικών προς το περιβάλλον μέτρων έχει οικονομικές επιπτώσεις, οι οποίες θα πρέπει να αξιολογηθούν τόσο από άποψη βραχυπρόθεσμων απωλειών όσο και από άποψη μακροπρόθεσμων κερδών.

Οι συνέπειες της αναθεωρημένης ΚΑΠ

Η αναθεωρημένη ΚΑΠ, ενσωματώνοντας τις αρχές της οικολογικής βιωσιμότητας, προωθεί μια φιλικότερη προς το περιβάλλον αλιεία μέσω ορισμένων δράσεων, οι οποίες περιλαμβάνουν:

1) μια πιο αποκεντρωμένη προσέγγιση, η οποία συνεκτιμά τις ιδιαιτερότητες ορισμένων τύπων αλιευμάτων

Είναι απαραίτητο να γίνει διάκριση μεταξύ των μέτρων που εφαρμόζονται στο σύνολο της περιοχής κατανομής των αποθεμάτων που υπόκεινται σε περιορισμούς της αλιευτικής προσπάθειας και άλλων μέτρων που πρέπει να συνεκτιμούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των διάφορων ειδών ιχθύων, διότι αρκετά τεχνικά μέτρα μπορεί να είναι χρήσιμα για ένα είδος, αλλά αντιπαραγωγικά για ένα άλλο.

2) αύξηση της συμμετοχής του αλιευτικού κλάδου στη χάραξη και στην εφαρμογή των τεχνικών μέτρων

Η ρυθμιστική διαδικασία χρειάζεται την άμεση συμμετοχή του αλιευτικού κλάδου για την αποσαφήνιση των υφιστάμενων κανόνων και τον σχεδιασμό νέων. Η διαδικασία

αυτή θα εφαρμοστεί μέσω των Περιφερειακών Γνωμοδοτικών Συμβουλίων (ΠΓΣ), τα οποία θα αποτελούν χώρο συζήτησης και μέσο για την ενίσχυση της συμμετοχής του αλιευτικού κλάδου στην ανάπτυξη φιλικών προς το περιβάλλον αλιευτικών μέτρων σε περιφερειακή βάση. Η Επιτροπή θα εκπονήσει πρόταση σχετικά με μια διαδικασία, η οποία θα προωθεί την ενίσχυση του ρόλου των ΠΓΣ στην ανάπτυξη φιλικής προς το περιβάλλον αλιείας: τα μέτρα που θα εγκρίνονται διά συναινέσεως στο πλαίσιο των ΠΓΣ θα μπορούν να τίθενται σε εφαρμογή από την Επιτροπή.

3) την από κοινού ανάπτυξη επιστημονικής και τεχνικής έρευνας σε κοινοτικό επίπεδο

Τα τελευταία δέκα χρόνια, η ΕΕ έχει εφαρμόσει διάφορα ερευνητικά έργα βάσει συνεργασίας με τις εθνικές αρχές, τα ιδρύματα θαλάσσιων ερευνών και τον αλιευτικό κλάδο. Στο πλαίσιο αυτό, δυνάμει του 7ου κοινοτικού προγράμματος-πλαισίου έρευνας θα πρέπει να αναπτυχθούν εργασίες για μια λεπτομερέστερη ανάλυση των επιπτώσεων των διάφορων αλιευτικών εργαλείων και των συνεπειών των απορρίψεων στο θαλάσσιο περιβάλλον, καθώς και της δυνατότητας καθιέρωσης προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών.

Επιπροσθέτως, η Κοινότητα θα πρέπει να προωθήσει τη διακρατική συνεργασία για τον προσδιορισμό τεχνικών μέτρων που αποσκοπούν στη βελτίωση των φιλικών προς το περιβάλλον αλιευτικών μεθόδων και την αύξηση της οικονομικής ενίσχυσης για τη δοκιμή νέων αλιευτικών μεθόδων.

4) την ενσωμάτωση των φιλικών προς το περιβάλλον κανόνων αλιείας στα μακροπρόθεσμα σχέδια διαχείρισης

Πρέπει να θεωρηθούν μέρος ενός ευρέος συστήματος διαχείρισης, αντί να αναπτυχθούν στο πλαίσιο μιας μεμονωμένης ad hoc προσέγγισης.

5) την παροχή κινήτρων στους αλιείς για να προωθήσουν την εφαρμογή των φιλικών προς το περιβάλλον αλιευτικών μέτρων

Θα ήταν εξαιρετικά επιθυμητό και χρήσιμο να παρασχεθεί στους αλιείς μια εναλλακτική λύση αντί της παράνομης απόρριψης μέρους των αλιευμάτων τους λόγω του ισχύοντος κανονισμού, ο οποίος απαγορεύει την εκφόρτωση ψαριών μεγέθους μικρότερου του κανονικού ή των ψαριών που υπερβαίνουν τα όρια των ποσοτώσεων. Θα πρέπει να παρασχεθεί μεγαλύτερη οικονομική ενίσχυση στους αλιείς ως αποζημίωση για τις βραχυπρόθεσμες απώλειες που επιφέρει η εφαρμογή των φιλικών προς το περιβάλλον αλιευτικών μεθόδων.

Γενικές παρατηρήσεις

Η διεθνής κοινότητα θα πρέπει να στοχεύει στην οικοδόμηση ενός βιώσιμου μέλλοντος για το θαλάσσιο περιβάλλον, αναλαμβάνοντας πιο ενεργό ρόλο στη διαχείριση των θαλασσών. Είναι απαραίτητη η θέσπιση ενός ευρέος φάσματος μέτρων για τη μείωση των επιπτώσεων

των αλιευτικών δραστηριοτήτων σε αποδεκτά και λογικά επίπεδα και για την εξισορρόπηση, επιτέλους, των οικονομικών και κοινωνικών απαιτήσεων και των περιβαλλοντικών επιταγών.

Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να επιτύχει επίσημη πολιτική στήριξη για τις πρωτοβουλίες σχετικά με τη φιλική προς το περιβάλλον αλιεία, παρουσιάζοντας ένα σχέδιο για την εφαρμογή στο εγγύς μέλλον νέων μεθόδων για τη μείωση των επιπτώσεων της αλιείας στο θαλάσσιο περιβάλλον, το οποίο πλήττεται, σε ορισμένες περιπτώσεις, από την υπερεκμετάλλευση και τη σπατάλη των πόρων. Οι νέοι αυτοί προσανατολισμοί ενσωματώνονται στην πρόταση της Επιτροπής για τη δημιουργία Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλιείας και σε αρκετές διαφορετικές νομοθετικές πράξεις, όπως η παρούσα ανακοίνωση.

Η πίεση στα ιχθυαποθέματα

Οι περιβαλλοντικές οργανώσεις και οι οργανώσεις του αλιευτικού κλάδου συμφωνούν στην αναγνώριση δύο άμεσων λύσεων προς αποφυγήν της υπεραλίευσης:

- 1) την αλίευση ψαριών των σωστών μεγεθών, ώστε να διατηρηθεί η συνολική παραγωγικότητα της αλιείας σε υψηλό επίπεδο·
- 2) τη μεγιστοποίηση της αναπαραγωγής, επιτρέποντας την ωοτοκία του απαιτούμενου αριθμού ενήλικων ψαριών, προκειμένου να διατηρηθούν τα αποθέματα σε υγιές επίπεδο.

Η βελτίωση της επιλεκτικότητας μόνο δεν αποτελεί πλέον βιώσιμη λύση, εάν δεν συνοδεύεται από μείωση της αλιευτικής ικανότητας, η οποία θα επιτρέψει την αποκατάσταση του πληθυσμού και τη διάθεση αρκετών ψαριών του νέου μεγέθους-στόχου στους αλιευτικούς στόλους.

Η αλιεία και τα ενδιαιτήματα

Οι φιλικές προς το περιβάλλον μέθοδοι αλιείας μπορούν να μειώσουν τις επιπτώσεις της αλιείας στα ενδιαιτήματα. Συγκεκριμένα, η αλίευση με μηχανότρατες βυθού σε ορισμένες περιοχές μπορεί να έχει βλαβερές συνέπειες, θέτοντας σε κίνδυνο τη βιοποικιλότητα ορισμένων ευάλωτων οικοσυστημάτων βαθέων υδάτων. Τα θαλάσσια όρη ψυχρών υδάτων με κοραλλιογενή φλοιό φιλοξενούν πλούσια χλωρίδα και πανίδα, οι οποίες είναι εξαιρετικά ευαίσθητες σ

τις «μη υπεύθυνες» αλιευτικές δραστηριότητες.

Η ευρεία δημόσια συζήτηση με επικέντρωση στην ανάγκη προστασίας των περιοχών αυτών απαιτεί την άμεση συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης λόγω της δέσμευσης αρκετών κρατών μελών σχετικά με την αλίευση με μηχανότρατες βυθού.

Η ίδρυση θαλάσσιων πάρκων για την προστασία των θαλάσσιων ειδών και των ενδιαιτημάτων τους θα μπορούσε να αποτελέσει βασικό στοιχείο για τη μείωση των

επιπτώσεων της αλιείας στα ενδιαφέροντα και την αντιστροφή της πρωτικής τάσης της παγκόσμιας αλιείας. Τα θαλάσσια πάρκα μπορούν να ωφελήσουν τις παρακείμενες αλιείες τόσο από τη «διάχυση» ενηλίκων ψαριών και ιχθυδίων πέραν των ορίων των πάρκων όσο και μέσω της εξαγωγής των αυγών και του γόνου. Εντός των πάρκων, μπορεί να αυξηθεί το μέγεθος των πληθυσμών και τα άτομα μπορούν να ζουν περισσότερο, να φθάνουν σε μεγαλύτερο μέγεθος και να αναπτύσσουν μεγαλύτερες δυνατότητες αναπαραγωγής.

Ωστόσο, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η αποτελεσματικότητα των θαλάσσιων πάρκων δεν έχει τεκμηριωθεί οριστικά και επιστημονικά σε όλες τις περιπτώσεις και όλες οι προσεγγίσεις της πολιτικής για τη διατήρηση των θαλάσσιων ενδιαφευμάτων θα πρέπει να περιλαμβάνουν ένα φάσμα μέτρων, μεταξύ των οποίων εποχικές απαγορεύσεις, περιορισμούς στον τύπο των αλιευτικών εργαλείων κ.ά.

Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι ένα ορισμένο επίπεδο αλληλεπίδρασης μεταξύ των αλιευτικών δραστηριοτήτων και των θαλάσσιων ενδιαφευμάτων είναι αναπόφευκτο και ότι πρέπει, κατά συνέπεια, να υπάρχει η κατάλληλη ισορροπία μεταξύ της ανάγκης διατήρησης και αποκατάστασης των θαλάσσιων ενδιαφευμάτων και της βιώσιμης εκμετάλλευσης των ανανεώσιμων αλιευτικών πόρων.

Απορρίψεις αλιευμάτων

Σύμφωνα με μία μελέτη της Οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών για τη Διατροφή και τη Γεωργία (FAO) με τίτλο «Options for utilisation of bycatch and discards from marine capture fisheries» (Επιλογές για τη χρήση παρεμπιπτόντων και απορριπτόμενων αλιευμάτων της θαλάσσιας αλιείας), η πρακτική των απορρίψεων μπορεί να ταξινομηθεί ως εξής: απορρίψεις παρεμπιπτόντων αλιευμάτων (ψάρια που αλιεύθηκαν τυχαία, ενώ ήταν άλλα τα είδη-στόχοι), απορρίψεις αλιευμάτων για την τήρηση των νόμιμων απαιτήσεων και επιλογή με βάση την ποιότητα πριν από τη διάθεση στην αγορά.

Αναγνωρίζεται γενικά ότι η απόρριψη ψαριών στη θάλασσα μπορεί να έχει και αρνητικές βιολογικές συνέπειες, εκτός από τις οικονομικές επιπτώσεις, διότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, η θνησιμότητα λόγω απόρριψης σχετίζεται με έναν τύπο αλιείας ο οποίος απορρίπτει ψάρια που έχουν οικονομική σημασία για άλλο τύπο αλιείας, οι θάνατοι που συνδέονται με τις απορρίψεις πλήττουν τα ανήλικα άτομα ή τα μη επιτρεπόμενα φύλα του είδους-στόχου και η αλίευση ψαριών μικρής ή μηδενικής εμπορικής αξίας συνεπάγεται ζημία από την αλίευση ανεπιθύμητων αλιευμάτων.

Θα πρέπει να ληφθούν διάφορα μέτρα:

- μείωση της προσπάθειας μέσω του καθορισμού περιοχών και εποχών απαγόρευσης της αλιείας και άλλων παραδοσιακών εργαλείων ελέγχου και διαχείρισης, τα οποία όμως θα συμπληρώνονται με οικονομικά και φορολογικά κίνητρα, χωροταξικό σχεδιασμό και εθελοντικές συμφωνίες όταν είναι απαραίτητο·
- τεχνικές προσαρμογές, όπως:

- σηματοδότες υποβρύχιων ηχοκυμάτων (μικρές συσκευές που εκπέμπουν ήχο και αποτρέπουν τα δελφίνια, οι οποίες προσδένονται στα δίχτυα) και διόδους διαφυγής (οι οποίες αποτελούνται από ευρείας πλέξης μεταλλικό πλέγμα, το οποίο αναγκάζει το κητοειδές να κινηθεί προς τα πάνω και να βγει από το δίχτυ)·
 - αύξηση του μεγέθους των αγκίστρων·
 - μεγαλύτερο βάθος των αλιευτικών εργαλείων της αλίευσης με πετονιά·
 - χρήση συγκεκριμένων αγκίστρων (όπως τύπου J) για τη μείωση της παρεμπόμπουσας αλίευσης ορισμένων ειδών όπως οι χελώνες·
 - περίοδοι απαγόρευσης ή απαγορευμένες ζώνες·
 - χρήση παρατηρητών·
- ρύθμιση του μεγέθους των ματιών των δικτυών για τη μείωση της αλίευσης ψαριών μεγέθους μικρότερου από το κανονικό.

Τα TAC δεν μπορούν να ελέγξουν τη θνησιμότητα των ψαριών, διότι ελέγχουν τις εκφορτώσεις, αλλά όχι τα αλιεύματα και αγνοούν τις απορρίψεις.

Χωρίς άμεσους ελέγχους της θνησιμότητας λόγω αλιείας, μπορούν να αλιεύονται ιχθύες καθ' υπέρβαση των ποσοτώσεων και να απορρίπτονται ή να εκφορτώνονται παράνομα. Καθίσταται επίσης πολύ πιο δύσκολος ο ποσοτικός προσδιορισμός της επιστημονικής εκτίμησης της θνησιμότητας λόγω αλιείας.

Θα πρέπει να καταβληθεί επείγουσα μέριμνα για την επανεκτίμηση των ισχυόντων κανόνων και εργαλείων διαχείρισης σχετικά με την καθιέρωση των TAC και τη μεγαλύτερη χρήση ελέγχων της προσπάθειας για τη μείωση των απορρίψεων και για την παροχή πιο αποτελεσματικών και ρεαλιστικών μέσων μείωσης των απορρίψεων και διαχείρισης των αποθεμάτων.

Θα πρέπει να αναθεωρηθούν οι υφιστάμενες ρυθμίσεις που επιτρέπουν τη μεταφορά επί του πλοίου στατικών εργαλείων με μέγεθος ματιών δικτυών μικρότερο από το νόμιμο σε ορισμένες περιοχές διαχείρισης της αλιείας, το οποίο είναι όμως νόμιμο προς χρήση σε παρακείμενες περιοχές, καθώς αυτές οι ρυθμίσεις καθιστούν τον αποτελεσματικό έλεγχο αυτού του τύπου αλιείας πολύ πιο δύσκολο νομικά.

Επιπροσθέτως, είναι χρήσιμο να αναπτυχθεί η δορυφορική τεχνολογία για τον εντοπισμό της παρουσίας μη εγκεκριμένων αλιευτικών σκαφών σε προστατευόμενες ζώνες. Όσον αφορά το τελευταίο σημείο, εξετάζεται επί του παρόντος από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο η πρόταση της Επιτροπής σχετικά με την «αναφορά αλιευτικών δραστηριοτήτων και τα μέσα τηλεανίχνευσης» (εισηγητής: ο κ. Casaca).

Συμπεράσματα

Ο εισηγητής επικροτεί την ανακοίνωση της Επιτροπής ως ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, που διαδραματίζει συγκεκριμένα εντονότερο ρόλο στην προώθηση της οικολογικά βιώσιμης διαχείρισης των αλιευτικών πόρων.

Θα ήθελε να τονίσει τις ακόλουθες πτυχές:

- α) το να καταστεί οποιαδήποτε οικονομική δραστηριότητα φιλική προς το περιβάλλον είναι ασφαλώς προς όφελος των αλιέων, καθώς τους εγγυάται υγιή ιχθυαποθέματα. Είναι συνεπώς, απαραίτητο να συμμετάσχει κεντρικά ο αλιευτικός κλάδος και να ενημερωθεί για τα οφέλη που απορρέουν από την εφαρμογή των μέτρων αυτών·
- β) παρότι αναγνωρίζει την ανάγκη υιοθέτησης μέτρων για τη διατήρηση του περιβάλλοντος, είναι απαραίτητο να ληφθούν υπόψη οι κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες που αναπόφευκτα θα έχουν αυτές οι μέθοδοι βραχυπρόθεσμα. Προτείνει την εφαρμογή ενός μηχανισμού επιδότησης ή αποζημίωσης για την ενίσχυση των αλιέων που επηρεάζονται αρνητικά, βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, από τη φιλική προς το περιβάλλον αλιεία·
- γ) επιπροσθέτως, είναι θεμελιώδες να συμμετάσχουν οι ενδιαφερόμενοι στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, η οποία καθορίζει την οικονομική τους διαβίωση, μέσω των ΠΓΣ που θα συσταθούν.

Υπό το πρίσμα των προαναφερθέντων στοιχείων, ο εισηγητής θεωρεί ότι το περιεχόμενο της ανακοίνωσης αποτελεί χρήσιμη και σημαντική συμβολή στην οικοδόμηση ενός θετικού μακροπρόθεσμου μέλλοντος τόσο για εκείνους που εξαρτώνται για τα προς το ζην από την αλιεία όσο και για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.